

PRACOVNÍ PODMÍNKY OSOB SE ZMĚNĚNOU PRACOVNÍ SCHOPNOSTÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ

V. Charitonová

CHARITONOVÁ, V. (Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy, Praha): *Pracovní podmínky osob se změněnou pracovní schopností v zemědělství*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 16, 1980 (1) : 53-61.

Názory a postoje pracovníků se změněnou pracovní schopností (zps) odráží běžné problémy, společné pro zemědělské pracovníky v jednotlivých profesích — nerovnoměrnost pracovního zatížení v rostlinné výrobě, sezónnost, omezené možnosti pracovního volna a dovolené v rostlinné výrobě, fyzickou namáhavost v manuálních profesích, nedostatečné hygienické vybavení pracovišť apod. Ale odlišnost je v tom, že pracovníkům se zps mohou nedostatky pracovního prostředí a namáhavé prvky práce působit větší potíže při výkonu profese a intenzivněji je pocítují, neboť mají omezenou možnost výběru zaměstnání a pracovní perspektivy. Důležitým činitelem při opětovném zařazení do práce po změně pracovní schopnosti je sociální klima, neboť nejčastějšími mimoekonomickými motivy spokojenosti v práci jsou pocit užitečnosti pro společnost, práce v kolektivu a styk s lidmi. Péči o pracovníky se zps je nezbytné přizpůsobit současným velkovýrobním podmínkám v zemědělství a důsledněji v praxi uplatňovat její komplexní pojetí.

pracovníci se změněnou pracovní schopností; pracovní podmínky

Dosavadní praxe zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností (ozps), založená převážně na sociálních opatřeních a zaměřená na využití jejich momentálních, relativně omezených pracovních možností, nevyhovuje změněným podmínkám průmyslových podniků, ani velkovýrobních podniků socialistického zemědělství. Pro naši společnost s vysoce rozvinutou sociální péčí o pracující a zároveň napjatou bilancí pracovních sil je charakteristická snaha o optimální využití občanů se zps v pracovním procesu. Koncem roku 1977 pracovalo v národním hospodářství ČSSR 246 500 občanů se zps, což představuje 3,51 % všech ekonomicky činných osob. V zemědělství pracovalo v r. 1977 přibližně 33 000 ozps, což představuje asi 13 % všech ozps pracujících v národním hospodářství ČSSR. V JZD jejich počet činil 20 903 osob a ve státním sektoru zemědělství je odhadován přibližně na 12 000 osob, z toho ve státních statcích na 4 až 5 tisíc osob. Úroveň zaměstnanosti ozps (podíl z příslušného počtu trvale činných pracovníků) činila v JZD 3,38 %, tedy o něco méně než v národním hospodářství celkem.

V procesu postupné koordinace pracovních možností ozps s potřebami velkovýrobních zemědělských podniků byla dosažena určitá pozitivní vlivem zvyšující se koncentrace a specializace výroby a rozšiřováním všestranné péče o postižené občany, ale soulad mezi požadavky ozps a zemědělských podniků většinou ještě nelze konstatovat.

Článek vychází z výzkumu pracovních a životních podmínek pracovníků se změnou pracovní schopnosti, který byl prováděn ve VÚEZVŽ v r. 1978 (Krůček, 1978). K otevřeným problémům bylo zorganizováno dotazníkové sociologické šetření, prostřednictvím tazatelské sítě oddělení sociologie zemědělství, které probíhalo po dvou liniích. Jeden druh dotazníků byl určen pro pracovníky se zps a druhý pro zemědělské podniky. Obsahem podnikového dotazníku byla řada údajů evidenční a statistické povahy, které nejsou jinak k dispozici a dále názory a náměty odpovědných pracovníků a vedení zemědělského podniku, kteří se zabývají otázkami práce ozps. Dotazník pro občany se zps byl zaměřen na výzkum jejich postojů a názorů, týkajících se problémů pracovních a životních podmínek. Celkem bylo rozesláno 930 dotazníků pro ozps, kterých bylo vráceno 547. Do zemědělských podniků bylo rozesláno 153 dotazníků a vráceno 100. Celkově nižší návratnost dotazníků svědčí o složitosti problematiky pracovníků se změnou pracovní schopností v zemědělských podnicích.

CHARAKTER PRÁCE A PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ

Pracovní aktivita ozps má dva základní aspekty. První je vázán na nabídku pracovních míst v podniku, možnosti a ochotu podnikových orgánů řešit problémy přeřazení, změny kvalifikace, časových režimů, dílčích úprav pracoviště, pracovních podmínek apod. Druhý aspekt souvisí se subjektivními psychickými a fyzickými možnostmi pracovníka po změně pracovní schopnosti, s jeho zdravotními předpoklady, s přízpůsobivostí nové životní situaci a s celkovým vztahem k práci, užšímu pracovnímu kolektivu i podniku.

Zemědělská výroba má a bude mít i v budoucnu osobitý ráz. Neprůmyslové faktory, pokud se týkají vlastního charakteru zemědělské práce nelze vyloučit, je však možné jejich dopad limitovat na míru, ve které by nepůsobily pracovníkům se zps závažnější zdravotní obtíže.

Okruh pracovních podmínek zahrnuje jednak charakter současné práce ozps, jednak nepříznivé prvky pracovního prostředí a zároveň jejich závažnost a vliv na celkové hodnocení možností pracovního uplatnění a na spokojenost s prací. Pořadí prvků práce, které pracovníkům se zps ve zvýšené míře vadí, je uveden v tab. I.

Samostatným problémem je otázka nespokojenosti s pracovní odměnou. Na základě subjektivních odhadů dotazovaných bylo zjištěno, že téměř u 80 % ozps se v důsledku změny pracovní schopnosti odměna snížila, z toho téměř u 30 % ozps velmi výrazně. Zhruba u poloviny ozps, jejichž odměna se silně snížila, její výše klesla pod 1000 Kčs měsíčně. Je tedy logické, že tento fakt, který se dotýká existenčních otázek, se objevuje na prvním místě i v celkovém hodnocení pracovních podmínek.

Analýza pracovního prostředí se zabývala jak souvislostí mezi profesí a příčinami vzniku zdravotního postižení, tak dopadem nepříznivých prvků v současné profesi ozps.

Většina příčin, které vedly ke zdravotnímu postižení dotazovaných jsou nemoci nepracovního charakteru (44,4 %), ve 23,4 % se jednalo o nemoci z povolání a u 15 % ozps bylo zdravotní postižení způsobeno pracovními úrazy.

Typy zdravotního postižení ozps souvisí s předchozími profesemi pouze do určité míry, ale je zřejmé, že některé okruhy pracovních činností jsou z hlediska úrazovosti zvláště závažné (tab. II).

Pracovními úrazy, které měly za následek trvalou změnu pracovní neschopnosti, jsou postižení častěji muži, pracovníci státních statků,

I. Pořadí prvků práce, které pracovníkům se změněnou pracovní schopností ve zvýšené míře vadí — The order of work elements that are for the disabled employees increasingly difficult to cope with

Pořadí	Vlastnosti práce a pracovní podmínky	Negativní hodnocení (v %)	Z toho silně negativní hodnocení (v %)
1.	nízká pracovní odměna	47,53	13,89
2.	nepříznivé pracovní prostředí	35,28	10,05
3.	nepříznivé pracovní pozice nebo obtížné úkoly	29,62	8,23
4.	práce je tělesně namáhavá	29,06	6,76
5.	práce je nezajímavá, málo kvalifikovaná	23,76	4,02
6. — 7.	práce je zdravotně škodlivá	18,83	4,02
6. — 7.	nepříznivé hygienické podmínky	18,83	4,02
8.	nerovnoměrně rozložená práce s prac. špičkami během roku	16,27	3,47
9.	nepříznivé rozložení pracovní doby	14,62	4,02
10.	nevyhovující možnosti stravování	14,26	3,11
11.	příliš dlouhá pracovní doba	14,07	4,20
12.	omezené možnosti čerpat dovolenou	12,80	3,29
13. — 14.	práce bez souvislého volna nebo jen s jedním volným dnem v týdnu	12,25	3,66
13. — 14.	menší možnost podílet se na dění v podniku	12,25	3,84
15.	nevyhovující podmínky dopravy do práce	8,77	2,01
16.	špatné vztahy se spolupracovníky nebo s vedoucími	7,68	1,65
17.	režim práce neumožňuje nezbytnou zdravotní péči během směny	7,13	1,83
18.	práce není zajištěna po celý rok	5,30	1,83

II. Hlavní problémy pracovní úrazovosti při výkonu základních povolání (profesí) nebo činností**) — The main problems of work accidents when carrying out the basic professions or activities

Povolání, činnost	Počet pracovních úrazů		Index
	1972	1976	1972 = 100
Traktoristé	5 885	3 769	64,0
Koči	1 425	569	39,9
Pracovníci RV	5 265	3 252	61,7
Ošetřovatelé skotu	8 020	7 992	99,6
Ošetřovatelé prasat	1 205	1 036	86,3
Ošetřovatelé ostatních zvířat	234	162	69,2
Řemeslníci	4 873	5 771	118,4
Pomocní dělníci PV a dílen	1 910	2 350	123,0
THP	1 302	1 136	87,4
Celkem	30 119	26 037	86,4

**) Rozbor vývojových tendencí úrazovosti a nemocnosti od VIII. sjezdu JZD a současné problémy v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci v JZD ČSR. ÚV SDR, Praha 1977, str. 41

z profesí hlavně traktoristé, pracovníci dílen a ošetřovatelé dojců. Každá profese nese s sebou jiné problémy pracovní úrazovosti. U ošetřovatelů zvířat převládají úrazy způsobené zvířaty, pády ve stájích, úrazy způsobené při manipulaci s krmivem a mrvou. U pracovníků dílen převládají úrazy způsobené při manipulaci s materiálem, při práci na strojích v dílnách a při práci s nářadím. Nejčastějším následkem pracovních úrazů, vedoucích ke změně pracovní schopnosti, bylo poškození pohybového ústrojí (80,25 %). Mezi nemocemi z povolání jsou nejčastěji poruchy zažívacího ústrojí, kožní choroby a nemoci dýchacího ústrojí. Výskyt chorob z povolání, vedoucích ke změně pracovní schopnosti je mnohem větší ve státních statcích než v JZD (38,7 % : 20,3 %) a z profesí se ve zvýšené míře objevuje u traktoristů.

Choroby nepracovního charakteru jsou převážnou příčinou změny pracovní schopnosti žen (54,7 %) a manuálních pracovníků v rostlinné a živočišné výrobě. Nejčastěji se jedná o choroby srdeční a cévní.

Vykonávání každé jednotlivé profese po změně pracovní schopnosti s sebou přináší nutnost překonávat celou řadu obtíží, spojených s fyzickou a psychickou námahou. Více než třetina ozps hodnotí nepříznivě celkové pracovní prostředí, ale jsou závažné i další faktory:

	negativní hodnocení (%)		negativní hodnocení (%)
chladno	14,99	hluk	7,31
vypary	8,78	prach	6,76
průvan	8,04	střídání	
horko	7,86	teplot	3,47

Částečně jsou tyto prvky vázány na přírodní charakter zemědělské práce. V rostlinné výrobě na ozps, převážně postižené chorobami srdečními, krevními a přeměny látkové, pohybového ústrojí, nervovými nebo kombinací několika chorob, nepříznivě působí chladno, horko, střídání teplot a prašnost.

Pracovní prostředí v živočišné výrobě nepříznivě ovlivňuje průvan a výpary. Pro pracovníky dílen, s častějším postižením pohybového ústrojí, smyslových orgánů a chorobami nervovými, krevními a přeměny látkové je obtížné zejména chladno, průvan, hluk a prašnost, a obdobné problémy mají i mechanizátoři a částečně také pracovníci přidružené výroby.

Je tedy zřejmé, že některé faktory pracovního prostředí, negativně ovlivňující vykonávanou práci a případně i zhoršující zdravotní stav postižených, by bylo možné vhodnou úpravou a vybavením provozních objektů, pracovišť nebo i mobilních mechanismů omezit nebo zcela odstranit.

Obtíže spojené s charakterem práce, jako je větší fyzická námaha, nutnost pracovat v nepříznivé pozici, práce zdraví škodlivá a špatné hygienické podmínky se objevují především u manuálních pracovníků rostlinné výroby, skladníků a pracovníků dílen. Častěji na ně reagují ozps s postižením pohybového ústrojí, dýchacími a nervovými chorobami. Ženám více vadí fyzická namáhavost práce, starším pracovníkům od 50 let výše vedle fyzické námahy hlavně nepříznivé pracovní pozice.

V časových režimech jsou negativně hodnocené prvky obtížnosti práce silněji vázány na profesi. Nerovnoměrně rozložená práce s pra-

covními špičkami během roku, charakteristická pro rostlinnou výrobu, znamená pro pracovníky se zps po určitou dobu intenzivnější pracovní vypětí, které vzhledem ke zdravotnímu postižení nesnášejí bez obtíží. Rozložení pracovní doby (tzn. směnný provoz, doba započetí nebo ukončení práce, rozložení přestávek apod.) je nepříznivěji hodnoceno pracovníky rostlinné výroby, mechanizátory a skladníky. Omezená možnost čerpat dovolenou v období podle vlastní volby a pracovní týden bez souvislého volna, nebo jen s jedním volným dnem v týdnu, vadí více pracovníkům do 40 let, zejména v živočišné výrobě. Naproti tomu skutečnost, že práce není zajištěna po celý rok, je v celém okruhu negativního hodnocení pracovních podmínek až na posledním místě a jako problém ji pociťují spíše ženy a pracovníci přidružené výroby.

Ve státních statcích oproti JZD hodnotí pracovníci se zps kritičtěji závodní stravování, a to hlavně ozps nad 60 let, a ti, kteří trpí srdečními a zažívacími chorobami. Rovněž jsou častěji nespokojeni s podmínkami dopravy do práce, především pokud pracují v dílnách a rostlinné výrobě.

Asi kolem 12 % pracovníků se zps by mělo zájem účastnit se ve větší míře dění v podniku, hlavně administrativní pracovníci, pracovníci v živočišné výrobě a hlídači. Tato tendence je silnější u ozps s plným invalidním důchodem a více se projevuje v JZD než ve státních statcích.

Důležitým předpokladem pro seberealizaci a spokojenost s prací je možnost uplatnit své schopnosti a znalosti. Polovina dotazovaných ozps (49,9 %) tyto možnosti hodnotí kladně, 29,4 % pracovníků se domnívá, že pro to nemají dostatečnou příležitost a asi 20 % ozps se k tomuto problému nevyjádřilo.

Rozdíly v možnostech pracovního zapojení i v jejich hodnocení vyplývají jak ze subjektivních, tak z objektivních příčin. Jsou ovlivněny věkem, stupněm zdravotního postižení, vzděláním, ale především současnou profesí a změnami v práci, ke kterým po změně pracovní schopnosti došlo. Větší nespokojenost je u pracovníků do 40 let s nižším stupněm vzdělání, kteří neprošli buď žádnou kvalifikační přípravou, nebo byli pouze zaškoleni, po zps vykonávají podstatně odlišnou práci a změna profese ani pracoviště jim příliš nevyhovuje. Z profesí jsou to častěji manuální pracovníci v rostlinné a živočišné výrobě, vážní a hlídači.

Výhrady k celému komplexu pracovních podmínek nejsou spojeny výlučně s charakterem změny pracovní schopnosti. Odráží se v nich běžné problémy, společné pro zemědělské pracovníky v jednotlivých profesích — nerovnoměrnost pracovního zatížení v rostlinné výrobě, sezónnost, omezené možnosti pracovního volna a dovolené v živočišné výrobě, fyzická námaha v manuálních profesích, nedostatečné hygienické vybavení pracovišť apod. Odlišnost situace je především v tom, že pracovníkům se změnou pracovní schopností mohou nedostatky pracovního prostředí a namáhavé prvky práce působit větší obtíže při výkonu profese a intenzivněji je pociťují, neboť vzhledem ke svému postižení mají omezenou možnost výběru zaměstnání a pracovní perspektivy.

SOCIÁLNÍ PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ

Důležitým činitelem při opětném zařazení do práce, který ovlivňuje celkový vztah k práci i spokojenost v podniku, je sociální klima. Změna

pracovní schopnosti je v převážné míře spojena se změnou kolektivu. Asi 60 % sledovaných pracovníků po změně pracovní schopnosti opustilo původní kolektiv, zbývající v něm zůstali (24,3 %) nebo pro ně vztah ke kolektivu nebyl podstatným hlediskem, protože pracovali převážně sami (14,4 %).

Vztahy k pracovníkům se zps po návratu do práce jsou nejčastěji kladné a objevují se v nich snaha pomáhat postiženým pracovníkům, zvláště v kolektivech, do kterých nově nastupují. Přátelské přijetí oceňují hlavně mladší pracovníci a pracovníci starší 60 let.

Kolem 9 až 10 % pracovníků uvádělo, že je kolektiv po změně pracovní schopnosti přijal nevšimavě, ale vysloveně nepříznivě přijetí je celkem ojedinělé. Častěji je pociťovali nejstarší pracovníci a zdá se, že se jednalo spíše o individuální případy nesouladu s kolektivem.

Nejrozšířenějším typem jsou pracovní kolektivy, kde mezi zdravými pracovníky je pracovník se zps sám (53,1 %), nebo ozps tvoří menšinu (16,4 %). Kolektivy, kde by pracovala polovina, většina nebo výhradně pracovníci se zps nejsou v zemědělských podnicích příliš časté. Je v nich zapojeno zhruba kolem 3 až 5 % ozps, a to především v administrativě, částečně v řídicích funkcích, profesích přidružené výroby a v zařízeních pro pracující.

Struktura kolektivu, která je závislá na provozních možnostech podniku, do určité míry ovlivňuje i vzájemné vztahy mezi pracovníky. Kolektivy složené z poloviny nebo převážně z pracovníků se zps jsou častější v těch podnicích, kde je vhodná přidružená výroba, na níž se mohou pracovníci se zps značnou mírou podílet. Zároveň ale v kolektivech s větším zastoupením ozps častěji vznikají konfliktní situace.

Špatné vztahy v kolektivu a k vedoucím nepatří k nejfrekventovanějším problémům ozps, týkající se necelých 2 % pracovníků, ale častěji jsou mezi nimi ti, kteří před změnou pracovní schopnosti pracovali jako ITP v zemědělských i nezemědělských podnicích, při opětovém návratu do práce nebyli dobře přijati a počáteční adaptační potíže se promítají i v dalším pracovním životě. Horší vzájemné vztahy jsou více rozšířeny v kolektivech, kde ozps tvoří zhruba polovinu a na pracovištích živočišné výroby a mezi skladníky.

Důležitost otázky začlenění do pracovního kolektivu je zřejmá i z toho, že nejčastějšími mimoekonomickými motivy spokojenosti v práci jsou pocit užitečnosti pro společnost, práce v kolektivu a styk s lidmi.

Otázku vztahů v kolektivu nelze chápat pouze z morálního hlediska, i když je samozřejmé, že vhodné společenské a pracovní jednání je věcí každého jednotlivce. Základním předpokladem pro vytvoření optimálních vztahů je pracovní zařazení, ekonomicky efektivní pro ozps i pro podnik, kde by zároveň zdravotně postižený pracovník mohl uplatnit své schopnosti a necítil se, případně skutečně nebyl přítěží pro kolektiv. Adaptační obtíže při návratu do práce po změně pracovní schopnosti ovšem vyžadují značný stupeň ohleduplnosti a porozumění ze strany spolupracovníků a zejména vedoucích pracovníků.

POTENCIÁLNÍ PRACOVNÍ MOBILITA PRACOVNÍKŮ SE ZPS

Přes určité dílčí výhrady k pracovnímu prostředí a charakteru práce je celková spokojenost ozps s pracovními podmínkami v zemědělských

podnicích poměrně vysoká. Zhruba 78 % ozps je se svou prací a pracovními podmínkami spokojeno, 16,5 % ozps spokojeno není, ale pouze 2,4 % ozps má vážnější námitky. Zbývající respondenti se k pracovním podmínkám nevyjádřili.

Nespokojenost ozps s prací a pracovními podmínkami je zřetelně ovlivňována nedořešením základních otázek pracovního zapojení po změně pracovní schopnosti. Větší výhrady se objevují u pracovníků státních statků, mladších pracovníků do 39 let, mechanizátorů, skladníků, manuálních pracovníků v zařízeních pro pracující a zejména u manuálních pracovníků v rostlinné výrobě. Podstatná je skutečnost, že mezi nespokojenými pracovníky je vyšší procento těch, kteří neprošli speciální přípravou pro zaměstnání, ani když ji podle vlastního názoru potřebovali; změny, ke kterým v jejich práci došlo, jim většinou nevyhovují, pracovní odměna se snížila a nehodnotí kladně ani možnost uplatnění svých znalostí, ani své přijetí kolektivem. Naopak pracovníkům, kteří mohou uplatnit v práci své schopnosti a znalosti, kterým bylo vhodně upraveno pracoviště, časové režimy a byli po změně pracovní schopnosti zaškoleni nebo zpracováni, méně vadí snížená odměna, odlišný nebo zcela jiný typ práce a snáze se adaptují v kolektivu. Častěji jsou spokojeni pracovníci JZD, pracovníci starší 50 let, z profesí ITP, administrativní pracovníci, část mechanizátorů a skladníků, manuální pracovníci v živočišné výrobě a vážní.

Relativně vysoká spokojenost s prací se odráží také v malém zájmu o změnu pracovního zařazení, případně i získání nové kvalifikace. Zájem o změnu má pouze 13,2 % ozps, přičemž hlavními motivy jsou získání vyššího výděлку, práce lépe odpovídající zdravotnímu stavu a práce odpovídající schopnostem a znalostem. Z pracovníků, kteří uvažují o změně, však většina nechce opustit podnik, ale chtěli by přejít na jiné pracoviště a vykonávat obdobnou, nebo i odlišnou práci.

Zájem o změnu je vázán na pracovní charakteristiky a aspirace, ale je také ovlivňován věkem a zdravotními možnostmi ozps. Pracovníci státních statků, hlavně muži, uvažují častěji o změně než družstevníci (17,2 % : 12,2 %), raději by vykonávali práci odlišnou od dosavadní a častěji by chtěli odejít ze zemědělství. Z hlediska věku je zájem o změnu pochopitelně vyšší u mladších a středních věkových skupin a objevuje se u pracovníků, kteří mají značné výhrady k charakteru práce.

Pracovní odměna patří k hlavním mobilitním faktorům. U pracovníků, kteří uvažují o změně pracovního místa, odměna často zůstala stejná, nebo se i zvýšila, ale většinou nepřevyšuje 1500 Kčs měsíčně a finanční situace je subjektivně hodnocena jako málo uspokojivá nebo zcela neuspokojivá. Výraznější mobilní tendence jsou u manuálních pracovníků v přidružené výrobě, v zařízeních pro pracující, skladníků a administrativních pracovníků.

Mobilita ozps není pro zemědělské podniky problémem, který by se podstatněji týkal jejich provozních podmínek. Naopak, nemá-li podnik možnost řešit zaměstnanost ozps, pomáhá jim při hledání pracovních míst i mimo zemědělství. Značná stabilita ozps v zemědělství je ale zároveň důsledkem snížených možností při výběru zaměstnání a nevyjadřuje stupeň péče podniku o ozps. Proto je důležité, aby se zemědělské podniky podporováním mobilitních tendencí ozps nezbavovaly odpověd-

nosti vytvářet pro ně lepší pracovní podmínky a respektovaly důvody, pro které pracovníci se zps do podniku nastoupili, jako jsou např. vzdálenost pracoviště od bydliště, znalosti a zkušenosti, vztah ke spolupracovníkům, vztah k zemědělské práci apod.

Péče o pracovníky se změněnou pracovní schopností je nezbytné přizpůsobit současným velkovýrobním podmínkám v zemědělství. Jedním z předpokladů je pevné organizační propojení léčebné a pracovní rehabilitace, které se doposud v praxi důsledně neuplatňuje. Komplexnost péče o pracovníky se změněnou pracovní schopností se musí projevat ve vymezení kompetence zdravotnických a podnikových orgánů a v návaznosti jejich opatření. Pak mohou pracovníci se zps získávat širší pracovní uplatnění a vytvářet pro národní hospodářství značné ekonomické hodnoty.

Literatura

KRŮČEK, Z.: Komplexní péče o osoby se změněnou pracovní schopností pracující v zemědělství v systému sociálního plánování. [Závěr. zpráva.] Praha, Výzk. úst. ekonomiky zeměd. a výživy 1978.

Došlo dne 7. 1. 1980

ХАРИТОНОВА, В. (Научно-исследовательский институт экономики сельского хозяйства и продовольствия, Прага): Рабочие условия лиц с измененной трудоспособностью в сельском хозяйстве. Сбор. УВТИЗ - Sociol. Zeměd., 16, 1980 (1) : 53-61.

Мнения и позиции работников с измененной трудоспособностью (ит) отражают обычные проблемы — общие для сельскохозяйственных работников в отдельных профессиях — неравномерность рабочей загрузки в растениеводстве, сезонность, ограничение возможности выходных дней и отпуска в растениеводстве, физическая трудоемкость у профессий физического труда, недостаточное гигиеническое оборудование мест работы и др. Однако различие заключается в том, что работникам с ит недостатки рабочей среды и трудоемкие элементы работы могут казаться более тяжелыми при выполнении работы и они более интенсивно их чувствуют, поскольку их возможность выбора работы и рабочие перспективы ограничены. Важным фактором при повторном назначении на работу после изменения трудоспособности является социальный климат, поскольку наиболее частым чувством удовлетворения в работе является чувство полезности для общества, работа в коллективе и контакт с людьми. Попечение о работниках с измененной трудоспособностью необходимо приспособить настоящим крупнопроизводственным условиям в сельском хозяйстве и более последовательно на практике внедрять его комплексное понимание.

работники с измененной трудоспособностью рабочие условия

CHARITONOVÁ, V. (Economic Research Institute for Agriculture and Food, Praha): Working Conditions of the Disabled in Agriculture. Сбор. УВТИЗ - Sociol. Zeměd., 16, 1980 (1) : 53-61.

The opinions and attitudes of the disabled workers reflect customary problems common to agricultural workers of different professions — inequality of the work load in plant production, seasonal character of the work, reduced possibilities of leisure and holidays in plant production, physically difficult manual professions, insufficient sanitary equipment of workplaces, etc. The difference arises from the fact that the disabled workers can be more adversely affected by the shortcomings of the work environment and by difficult aspects of their job when carrying out their profession and feel them more intensely as they have a restricted choice of profession and work prospective. An important component of re-employment after the altered work capacity is a social climate, as the most frequent non-economic motives of contentment in work is the feeling of usefulness for society, work in

the collective and contact with people. It is necessary to condition the care of the disabled in such a way that it would suit the present large-scale production conditions in agriculture and to apply more consistently its complex conception in the practice.

disabled employees; working conditions

CHARITONOVÁ, V. (Forschungsinstitut für Ökonomik der Landwirtschaft und Ernährung, Praha): *Arbeitsbedingungen der in der Landwirtschaft tätigen Personen mit veränderter Arbeitsfähigkeit*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 16, 1980 (1) : 53-61.

Die Ansichten und Stellungnahmen der Landarbeiter mit veränderter Arbeitsfähigkeit spiegeln übliche Probleme wider, die gemeinsam für die Landarbeiter einzelner Berufskategorien sind — ungleichmäßige Arbeitsbelastung in der Pflanzenproduktion, Saisoncharakter der Arbeit, begrenzte Möglichkeiten der Freizeit und des Urlaubs in der Pflanzenproduktion, körperliche Mühsamkeit der manualen Berufe, ungenügende hygienische Ausstattung der Arbeitsstätten, usw. Der Unterschied besteht darin, daß die erwähnten Mängel und Unzulänglichkeiten den Arbeitern mit veränderter Arbeitsfähigkeit größere Schwierigkeiten bei der Erfüllung der aus ihrem Beruf resultierenden Aufgaben verursachen können, die sie intensiver empfinden, weil sie nur eine begrenzte Möglichkeit der Berufsauswahl und der Arbeitsperspektive haben. Ein wichtiger Faktor bei der Wiedereinreihung in den Arbeitsprozeß nach der Veränderung der Arbeitsfähigkeit ist das soziale Klima, weil die häufigsten nichtökonomischen Motive der Zufriedenheit in der Arbeit das Gefühl der Nützlichkeit für die Gesellschaft, die Arbeit im Kollektiv und der Verkehr mit den Menschen sind. Die Sorge für das Wohl der Landarbeiter mit veränderter Arbeitsfähigkeit muß den gegenwärtigen Großproduktionsbedingungen in der Landwirtschaft angepaßt werden wobei ihre Komplexauffassung in der Praxis systematischer durchgeführt werden muß.

Landarbeiter mit veränderter Arbeitsfähigkeit; Arbeitsbedingungen

Adresa autorky:

Dr. ing. Věra Charitónová, Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy, Dlážděná 6, 110 00 Praha 1

VĚDECKÉ ČASOPISY

ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÉ

uveřejňují původní vědecké práce o vyřešených výzkumných úkolech ze všech oborů zemědělství a lesnictví. Dále otiskují vědecká pojednání, studie a přehledy zahraniční literatury o vědeckých problémech. Práce z různých výzkumných pracovišť, vztahující se k jednomu problému, jsou vydávány v monotematických číslech.

V roce 1980 jsou vydávány časopisy:

ROSTLINNÁ VÝROBA	12X ročně, předplatné Kčs 216,—
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA	12X ročně, předplatné Kčs 120,—
VETERINÁRNÍ MEDICÍNA	12X ročně, předplatné Kčs 120,—
ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA	12X ročně, předplatné Kčs 120,—
ZEMĚDĚLSKÁ TECHNIKA	12X ročně, předplatné Kčs 120,—
LESNICTVÍ	12X ročně, předplatné Kčs 144,—
SBORNÍK ÚVTIZ	
GENETIKA A ŠLECHTĚNÍ	4X ročně, předplatné Kčs 40,—
OCHRANA ROSTLIN	4X ročně, předplatné Kčs 40,—
MELIORACE	2X ročně, předplatné Kčs 20,—
SOCIOLOGIE ZEMĚDĚLSTVÍ	2X ročně, předplatné Kčs 20,—
ZAHRADNICTVÍ	4X ročně, předplatné Kčs 40,—

Vědecký časopis SCIENTIA AGRICULTURAE BOHEMOSLOVACA je určen pro zahraničí. Otiskuje vědecké práce a studie, které jsou československým přínosem k celosvětovým poznatkům zemědělské vědy. Články jsou otiskovány v angličtině a ruštině. Časopis vychází čtvrtletně a celoroční předplatné činí Kčs 40,—.

VĚSTNÍK ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÉ je orgánem ČSAZ a výzkumných ústavů. Informuje o problematice zemědělské vědy a výzkumu, projednávávané na zasedáních pléna, předsednictva, odborů a komisí ČSAZ, na konferencích a sympoziích. Přináší referáty z mezinárodních kongresů a výsledné zprávy ze studijních cest ze zahraničí. V četných rubrikách uveřejňuje materiály o plánech a výsledcích činnosti jednotlivých ústavů a pracovišť. Věstník ČSAZ vychází měsíčně a celoroční předplatné činí Kčs 96,—.